

Stor kobbersnepe. BIOFOTO/Benny Génsbøl.

Kobbersnepe, *Limosa*

STOR KOBBERSNEPPE, *Limosa limosa*; dens hoved, hale og forbryst er i yngletiden gyldent brunrøde (kobberfarvet) med mørke pletter, undersiden hvid. Ynglefugl med spredte forekomster, hyppigst i VJylland. LILLE KOBBERSNEPPE, *Limosa lapponica*, har sortbrun overside med store rustrøde pletter, sommerdragtens underside er mørkt brunrød. Talrig trækgæst.
– Danmarks Dyreverden 7, 100-05.

Kobbersnepe 1820ff (1).

STOR KOBBERSNEPPE: *langnæbbe* 1554 (2) måske norsk; *grittue* o. 1700 (3); *rovætte* = *rødvitte* o. 1700ff (4) efter stemmen vittevitte, udtalt *rovæt* indgår navnet i en stemmetydning; kommer man reden for nær klager fuglen »røvet – bedrøvet – å stakkel, å stakkel, å stakkel – stååkel, stååkel, stååkel!« (5).

Kobberhøne o. 1770ff (6), *pighøne* (om efteråret) Staby VJylland (7), *snippe* Thy (8), *gliddert*, *glidering* SFalster 1884 (9) sml. rødben s. 150; *strandnepe* 1852ff (10).

Færøerne: *jarðarkona* 'jordkone' (før 1500 jearakona), også vandrikke; af keltisk herkomst, gælisk *adharcán* 'vibe' (11); Grønland *sargvarsurksoak*, *sarfarsugssuak* (12).

LILLE KOBBERSNEPPE: *lille rødvitte* (13), *lille snippe* Thy (14), *damsnepe* ØHanherred (15).

LITTERATUR: (1) 903 3,224; (2) 434 2,750; (3) 170 1909 64 sml. 54; 434 5,777; (4) 434 3,650; 170 1909,54; 842 125f; 451 295; 707b 130; (5) 794 1,106 (Skernådalen); 160 1904/30:1575 (1885); (6) 582 210; 165 30,1936,130; 842 125f; 451 295 (i sommerdragt); 212c 2,243 (VJyll.); 169 1,240 (Fanø); (7) 212c tb. 319; (8) 321 31; 388 (o. 1925); (9) 160 1904/30:833; (10) 451 295 (vinterdragt); 383 2,182; (11) 165 28,1934,95f; (12) 562 33,1907,82; 451b 532,534; (13) 700 119; (14) 138b 89; (15) 202c 1,120.

Klire, *Tringa*

SORTKLIRE, *Tringa erythropus*, er i yngletiden kulsort med hvide prikker på oversiden og vingerne. Ret alm. på gennemrejse.

MUDDERKLIRE, *Tringa hypoleucos*, har grønbrun bronceskinnende overside med mørkebrune striber og bånd, undersiden er hvid, på halsen er gulbrunt bælte. Alm. trækgæst på sø- og åbredde, stenede kyster, havnemoler, meget få ynglende par.

HVIDKLIRE, *Tringa nebularia*, den største af vore klirearter er broget med sortbrunt og hvidt på en grålig overside, bugen er hvid og næbbet krummet lidt opad. Trækgæst på fugtige lokaliteter.

SVALEKLIRE, *Tringa ochropus*; oversiden og vingerne er næsten sorte, undersiden hvid, over hals og forbryst har den et brunpletet bælte. Sjældent som ynglefugl, men alm. trækgæst ved åer, tørvegrave, på fugtige strandfælder.

– Danmarks Dyreverden 7, 106-08, 112-14, 118-24.

Klire er et lydord efterlignende rødbens (s. 149) gelire-gelire jf. oldnord. *kliðr* 'fugleskrig' og norsk *kliá* 'skrige' (som en havfugl) (1); *ålekalot(ten)* Drejø, afkortet *volkal* Birkholm og omliggende øer (2), sml. rødben s. 150, *stålsnepe* Kertemindeegnen, Ærø, ØMøn, Falster (3).

HVIDKLIRE: *glutsnepe* 1852 (4) fra svensk, forleddet måske et lydord (5), *hvidsnepe* 1852 (4), *grønben* o. 1900ff (6), *damsnepe* 1852ff; Odenseegnen (7).

MUDDERKLIRE: 1801ff (8) færdes på mudrede steder; *virle* Bornholm 1764ff (9), *muddersnepe* 1801ff (8), *styltepig* 1823-52 (10), *strandpytting* Stubbekøbing (11).

SORTKLIRE: *sortsneppe, harlekingsneppe* 1852-85 (12).

SVALEKLIRE 1875ff (13), dens flugt kan minde om bysvalens jfr. *svalesneppe* 1823ff (14), Kertemindeegnen (11), *svalebekkasin* Bornholm (15); *horsegøg* 1763-1819 (16); *horsetitre, strandbekkasin, skodefole, plovmænd og tægehest* 1809 (17).

»Denne ængstelige fugl, hvis langtrukne, klagende gip-gyp! gip-gyp! klinger så fuld af angst hen over engene, som fandt det lille fine fugle hjerte aldrig lykke og aldrig fred her i verden. Denne fugls væsen er så sart og dens færden så vaklende hjemløs som var den dumpet ned fra store stille enge på en anden klode. Dens skrig er fulde af uro, af sorg og såret længsel« *A. C. Andersen* (18).

Tingsmed. BIOFOTO/Benny Génsbøl.

Tingsmed, *Tringa glareola*

Ryg og vinger er mørkebrune med hvide pletter og undersiden hvid. Fåtalig ynglefugl i jyske hedemoser og fugtige klitter, men over hele landet en alm. trækfugl.

– Danmarks Dyreverden 7, 109-12.

Tingsmed o. 1700ff, ældre nydansk *tingsmed* (1) efter hannens advarselsråb, et skarpt, stadig gentaget kiv-kiv-kiv eller gi-gi-gi blev sammenlignet med den klirrende, klingende lyd tink-tink når smeden bearbejder sit metal (2), man »tinkede« på et leblad for at få en bisværm til at sætte sig (3); anden »tolkning«: fuglens navn betyder 'den, som smækker til ting', med slag på et skjold e.a. metalgenstande kaldte man folk til tingstedet (4); *tink* Mors 1841 (5), *pinksmid* Vium 1795 (6), *tingsmette* Salling (?) (7), *lille smed* ved Filsø (8); *tingesmut* og *vandskvat* Haderup SNJylland, når den pippede kom der regnvejr (8a).

Taput, -pyt o. 1700 er måske snarere mudderkliren: den »nikker med hovedet; man siger, at den ikke kan høre og derfor bygger hos viben, når viben flyver op kan den vogte sig« (9); *strandbekkasin* 1763 (10) – denne fugl eller klire?

Kærnsneppe 1852ff (11), *kynke, kønk* 1875ff; Vendsyssel (12) også rødben s. 150, om en person, der altid klagede sig, blev der sagt (13):

Det er en ynke at være en kynk
og gå i marken og klage sig,
det er noget bedre at være skrædder
og sidde ved ovnen og varme sig.

Mudderklire. BIOFOTO/Benny Génsbøl.

